

Luonto vastuullamme – Vihreiden luonnonsuojeluohjelma

Hyväksytty valtuuskunnan kokouksessa 4.3.2018. Tämä ohjelma korvaa puoluehallituksen 1.10.2010 hyväksymät ja puoluevaltuuskunnan 30.9.2012 muokkaamat Vihreiden luonnonsuojelutavoitteet.

JOHDANTO

Ihminen on osa luontoa, ja luonto on osa ihmistä. Tämän unohtuminen ihmiseltä on johtanut maapallon tasapainoa järkyttäviin ympäristöongelmiin. Ihmisen on korkea aika tunnistaa olevansa osa luontoa ja myös vastuussa aiheuttamistaan muutoksista ympäristössään.

Luonnon monimuotoisuuden hupeneminen on ilmastonmuutoksen ohella maailman suurin ympäristöongelma. Luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttaa eniten ihmisen toiminta, metsien ja muiden elinympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen sekä eläinten liiallinen pyynti. Myös nopea ilmastonmuutos vaikuttaa luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen. Juurisyinä ovat luonnonvarojen kulutuksen ja väestön globaali kasvu.

Luonnon monimuotoisuudella on kansainvälisesti tunnustettu itseisarvo. Monimuotoisuuden säilyminen on elintärkeää ihmiskunnalle, sillä se vaikuttaa ekosysteemien kykyyn tuottaa elämälle välttämättömiä ekosysteemipalveluita, kuten puhdasta vettä ja ilmaa sekä luonnosta saatavia tuotteita. Metsät, meret ja maaperä sitovat hiiltä ja sen määrään ihmisen toiminnalla on suuri merkitys. Tuoreiden tutkimusten mukaan luonnon monimuotoisuudella on suuri merkitys ihmisen fyysiselle ja psyykkiselle terveydelle.

Käynnissä oleva kuudes sukupuuতোalto on ilmastonmuutoksen lisäksi nykylajien ja ihmiskunnan tulevaisuuden kohtalonkysymyksiä. Kaikista maailman villieläimistä on arvioitu kadonneen vuosien 1970–2012 aikana yli puolet. Uhanalaisten lajien määrän kasvun lisäksi useiden yleisten lajien populaatiot ovat pienentyneet huolestuttavasti.

Suomessa on arvioitu olevan noin 45 000 eliölajia, joista yli puolet on puutteellisesti tunnettuja. Erityisesti selkärangattomia, sieniä, sammalia, jäkäliä ja vesieliöitä tunnetaan huonosti. Lajeja kartoitettavaa tutkimusta tarvitaan lisää luontotiedon itsensä kartuttamisen lisäksi myös niiden uhanalaisuuden arvioimiseksi ja elinympäristöjen tunnistamiseksi.

Arvioiden mukaan Suomessa joka kymmenes laji on uhanalainen, todellisuudessa uhanalaisia lajeja saattaa olla vielä enemmän. Suomessa esiintyvistä 75 nisäkäslajista uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja on molempia seitsemän, linnuista yli kolmannes on todettu uhanalaisiksi. Suurin uhanalaisten lajien ryhmä ovat metsälajit, joita on noin kolmannes kaikista uhanalaisista. Noin neljästä sadasta luontotyypistämme uhanalaisia on

arvioitu olevan puolet. Katoavia luontotyyppisiä esiintyy tuntureilta merenrantaniityille, lehdoilta soille, metsälaitumilta saaristoon.

Vihreiden luonnonsuojeluohjelman painopisteenä on luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen. Suomen on täytettävä kansainväliset sitoumukset, jotka olemme tehneet tähän tavoitteeseen pääsemiseksi. Mikäli haluamme ihmisen ja ympäristön kannalta kestävänsä tulevaisuuden, johon kuuluu monimuotoinen, rikas luonto, kulutus on saatava laskemaan.

Ympäristön- ja luonnonsuojelu ovat vihreän politiikan ytimessä. Aihe on laaja ja monisyinen, joten sen eri osa-alueita käsitellään eri ohjelmissa. Ilmastonmuutoksen hillintää käsitteleviä ohjelmia ovat Vihreiden energiavisio 2035 ja Vihreiden neljä teesiä ilmastopolitiikasta Pariisin kokouksen alla. Vuoden 2018 aikana valmistuu maatalouspoliittiset linjaukset, joissa käsitellään kestävänsä maataloutta ja luonnonsuojeluun liittyviä toimia.

TAVOITTEET JA MITEN NIIHIN PÄÄSTÄÄN

Tavoite 1: Pysäytetään Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Suomi on YK:n biodiversiteettisopimuksessa sitoutunut pysäyttämään luontonsa monimuotoisuuden hupenemisen vuoteen 2020 mennessä. Lajien uhanalaisuuden tärkein syy on niiden elinympäristöjen häviäminen, erityisesti tämä koskee metsiä. Monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen vaatii lisää suojelualueita, mutta myös heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamista ja parempaa luonnonhoitoa talousmetsissä.

Biodiversiteettisopimuksen mukaisesti Suomessa tulee lisätä merkittävästi maa-alan ja sisävesien suojelua. Kansainväliset sopimukset edellyttävät Suomelta myös kunnianhimoisia ennallistamistoimia jo heikentymään päässeille ekosysteemeille.

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii merkittävää suojelualueiden lisäämistä. Tiivis ja kytketynyt suojelualueiden verkosto vähentää lajien sukupuuttoriskiä enemmän kuin erilleen sijoitellut suojelualueet. Jotta suojelu- ja ennallistamistoimenpiteiden suunnittelu olisi pitkäjänteistä ja ekologisesti kustannustehokasta, on niiden toteuttaminen järkevää hoitaa pitkäaikaisten, vakaasti rahoitettujen ohjelmien kautta. Vihreät kannattaa suojeluohjelmien yhdistämistä yhdeksi, merkittävästi nykyistä paremmiin resursoiduksi, elinympäristöjen suojelu- ja ennallistamisohjelmaksi. Tätä varten on perustettava parlamentaarinen työryhmä, joka mahdollistaa pitkäjänteisen työn kulloinkin istuvasta hallituksesta riippumatta.

Suomalaisella metsäluonnolla ei mene niin hyvin kuin yleisesti uskotaan. Puut kasvavat kyllä erinomaisesti, mutta samanaikaisesti lukuisat metsälajit kärsivät voimakkaan metsätalouden seurauksena elinympäristöjensä muutoksista. Suomessa elävistä metsälajeista 814 on uhanalaisia, ja 776 lajin joukko on luokiteltu silmälläpidettäviksi. Nämäkin lajit voivat uhanalaistua tulevaisuudessa, jos niiden elinympäristöjen heikentyminen jatkuu.

Metsätalouden toimet ovat vähentäneet tiettyjen elinympäristöjen, kuten vanhojen luonnontilaisten metsien, määrää ja heikentäneet niiden laatua. Metsien talouskäyttö on

ensisijainen uhanalaisuuden syy 74 %:lle kaikista uhanalaisista metsälajeista. Näin ei kuitenkaan tarvitse olla. Luonnonarvojen vaaliminen talouskäytössä olevissa metsissä on tärkeä osa metsäluonnon säilyttämistä ja suojelua. Luonnon monimuotoisuutta tukeva jatkuvan metsänkasvatuksen menetelmä mahdollistaa sekä taloudellisen tuoton hankkimisen että luonnon monimuotoisuuden vaalimisen talousmetsissä. Metsähakkuiden määrä on myös tärkeää asettaa luonnon kannalta kestävä tasolle.

Toimenpiteet:

- Tunnustetaan olemassaolevien suojelualueiden merkitys ja turvataan niiden säilyminen myös tulevaisuudessa.
- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO laajennetaan koskemaan kaikkia elinympäristötyyppejä ja ennallistamista ja sen rahoitusta lisätään merkittävästi.
- Pienennetään Metsähallituksen tuotto-odotuksia. Siirrytään valtion metsien käsittelyssä FSC-sertifikaattiin ja jatkuvaan kasvatukseen.
- Kasvatetaan valtionmetsien keski-ikää. Kartoitetaan ja suojellaan kaikki METSO-ohjelman luonnontieteellisten valintaperusteiden mukaisesti arvokkaat valtion metsät luonnonsuojelullisesti toimivina kokonaisuuksina.
- Selvitetään tarve metsälain muuttamiselle, erityisesti liittyen luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen talousmetsissä, lahopuun määrän nostamiseen sekä kantojen maahan jättämisen edistämiseen.
- Lisätään metsänomistajien ohjausta jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen ja luonnon monimuotoisuutta ylläpitävän metsänkäsittelyn yleistymiseksi.
- Jatkuvan kasvatuksen lisäämiseksi metsänkäyttöilmoituksessa tulee selvästi kysyä, onko hakkuun tarkoituksena kehittää metsäkuviota eri- vai tasaikäiskasvatuksen suuntaan.
- Uudistetaan kestävä metsätalouden tukijärjestelmä (KEMERA). Lakkautetaan luonnonlaitteiden haitalliset tuet, kuten kunnostusojitusten tuet, ja kohdennetaan ne uudelleen KEMERA:n ympäristötukeen sekä metsäluonnon hoitohankkeisiin.
- Luovutaan turpeentuotannosta vuoteen 2025 mennessä eikä uusia alueita enää raivata tuotantoalueiksi.
- Metsätalouskäytössä olevien turvemaiden uudis- ja kunnostusojitukset muutetaan luvanvaraisiksi ja niiltä edellytetään suunnitelma riittävästä toimista ravinteiden ja kiintoaineen pääsyn estämisestä vesistöihin.
- Avohakkuista luovutaan turvemaiden vesien- ja ilmastonsuojelun edistämiseksi.
- Toteutetaan soidensuojelun täydennysohjelma luonnonsuojelulain mukaisena ohjelmana lunastusmahdollisuuksineen.
- Uudistetaan vesivoimayhtiöiden ympäristö- ja kalatalousvelvoitteet ja laitetaan ne täytäntöön voimaloiden aiheuttamien ympäristöhaittojen kompensoimiseksi.
- Kielletään malmien etsintä kansallispuistoissa ja luonnonsuojelualueilla. Malminetsintä on suojelualueilla tarpeetonta, koska kaivostoiminta niillä on kiellettyä. Etsintä voi myös aiheuttaa haittaa luontoarvoille.
- Tehdään uusien kansallispuistojen perustamisesta pitkän aikavälin suunnitelma, jota voidaan toteuttaa suunnitelmallisesti hallituskausien yli.
- Uudistetaan ympäristönsuojelulakia velvoittamaan ekologinen kompensatio luonnon monimuotoisuutta heikentäviltä toimilta, jotta ekosysteemien tila ei kokonaisuudessaan heikentyisi. Ekologista kompensatiota ei kuitenkaan voi käyttää

olemassa olevien luonnonsuojelualuiden osalla, sillä ne on säilytettävä koskemattomina.

- Turvataan Euroopan unionin ympäristöalan rahoitusjärjestelmä Lifen omarahoitus.
- Taataan laji- ja luontotyyppi-inventoinneille riittävä taso ja turvataan niiden rahoitus.
- Kohdennetaan aktiivisia suojelu- ja hoitotoimia luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmille ydin- ja yhteysalueille. Luonnonsuojelun ydin- ja yhteysalueiden määrittely tuodaan selkeästi ja maakuntia velvoittavasti valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (VAT).
- Täydennetään suojelualueverkostoa. Otetaan mukaan myös luontoarvoiltaan vähäisempiä kohteita, mikäli se katsotaan suojelun tavoitteiden kannalta perustelluksi. Pitkällä aikavälillä luontoarvot lisääntyvät.
- Tehostetaan perinnebiotooppien suojelua. Tehostetaan perinnebiotooppien suojelua. Nyt lajisto häviää maataloudessa tapahtuneiden muutosten ja perinnemaisemien umpeutumisen seurauksena: perinnebiotooppialueiden pinta-ala on vähentynyt yli 90 % viimeisen 50 vuoden aikana.
- Parannetaan sisävesistöjen suojelua. Laaditaan arvokkaiden lintuvesien ja -kosteikkojen kunnostusohjelma sekä soiden ennallistamisohjelma.

Tavoite 2: Turvataan ympäristöhallinnon itsenäisyys ja vahvistetaan muuta viranomaistoimintaa luonnon ja kansalaisten edunvalvojana.

Suunnitellussa maakunta- ja soteuudistuksessa ympäristöhallinnon tehtävät ja henkilöstö on suunniteltu siirrettäväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (ELY) ja aluehallintovirastoista (AVI) osin Valtion lupa- ja valvontavirastoon (LUOVA) ja osin maakuntiin. Valtion viranomaispäätökset tehtäisiin LUOVA:ssa, mutta monet valmistelevat toimet ja luonnon monimuotoisuuden edistämistehtävät eriytettäisiin maakuntiin. Esimerkiksi METSO-päätökset valmisteltaisiin maakunnissa, mutta niiden viranomaispäätökset tehtäisiin LUOVA:ssa. Henkilöstön ja tehtävien jakaminen eri hallintotasoille lisää byrokratiaa ja heikentää luonnonsuojeluun ja yleisen edun valvontaan käytettävissä olevia henkilöstöresursseja.

Viime vuosina viranomaisten mahdollisuuksia valvoa yleistä etua ympäristöasioissa on vähennetty ja maakuntauudistuksessa tätä linjaa aiotaan jatkaa. Ympäristöön vaikuttavien päätösten lainmukaisuuden valvontaa ja päätöksistä valittamista sysätään tavallisten kansalaisten ja järjestöjen harteille. Riippumattomien ympäristö- ja kalatalousviranomaisten mahdollisuuksia valvoa yleisen edun toteutumista on turvattava ja vahvistettava.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) uudistuksen myötä niiden merkitys maankäytön ohjauksessa pienenee. Tavoitteiden yleispiirteisyys ja velvoittavuuden väheneminen johtavat tilanteeseen, jossa jokainen maakunta tulee luomaan toisistaan poikkeavia toimintatapoja ympäristö- ja luonnonsuojeluasioissa. Näitä toteutetaan kuten kukin maakunta parhaaksi näkee. Tällöin on todennäköistä, että luonnonsuojelun tavoitteilla ja kansainvälisillä sitoumuksilla ei ole painoarvoa vaan kaavoitus tehdään elinkeinojen ehdoilla.

Metsäkeskus valvoo metsälain noudattamista ja kerää metsätietoa sekä edistää metsänhoitoa ja luonnon monimuotoisuutta Suomen metsissä. Vastaavat vesilain ja

luonnonsuojelulain valvonta- ja edistämistehtävät yksityismailla ovat tällä hetkellä ELY-keskuksissa. Metsäkeskus on säilynyt monista aiemmista suunnitelmista huolimatta erillisenä organisaationa, mikä aiheuttaa haasteita tiedonsiirrossa ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvien lakien noudattamisessa. Tiedonsiirrossa, tiedon tuottamisen laadussa ja metsänkäyttöilmoituksiin liittyvissä varoitussjärjestelmissä on ollut merkittäviä puutteita. Metsäkeskukselle kuuluvat rauhoitettujen erityisen arvokkaiden elinympäristöjen inventoinnit, uusien kohteiden virallistuminen ja toimenpiteiden valvonta metsälakikohteissa on resurssien puuttuessa ollut heikkoa.

Toimenpiteet:

- Vahvistetaan itsenäistä ympäristöministeriötä ja ympäristöhallintoa.
- Maakuntaudistuksessa siirretään aluehallintovirastojen ympäristölupa-asiat sekä ELY-keskusten ympäristövastuualue uuteen Valtion lupa- ja valvontavirastoon (LUOVA) ympäristöministeriön alaisuuteen, siten, että luvittavat ja valvovat tehtävät säilyvät organisaatiossa erillään. LUOVA:n toimintaan osoitetaan riittävä rahoitus.
- Yleisen edun turvaamiseksi taataan ympäristöviranomaisille oikeus valittaa toisten viranomaisten tekemistä päätöksistä
- Kaavoituksen ohjaus palautetaan valtiolle. Palautetaan ympäristöministeriölle maakuntakaavojen vahvistaminen ja ympäristöviranomaisille kaavoituksen poikkeuksien myöntäminen.
- Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, VAT:n, roolia vahvistetaan.
- Vahvistetaan ja kehitetään itsenäistä Suomen ympäristökeskusta (SYKE).
- Selvitetään voidaanko Metsäkeskuksen organisaation tehtäviä siirtää soveltuvin osin yhteen valtion muiden ympäristöviranomaistehtävien kanssa.
- Uhanalaisia kaloja ja suurpetoja koskeva politiikka siirretään maa- ja metsätalousministeriön hallinnasta ympäristöministeriön hallintaan.
- Lisätään resursseja ympäristörikosten selvittämiseen sekä salakalastuksen ja salametsästyksen valvontaan. Kynnystä tutkintapyyntöihin tulee alentaa. Lisäksi tulee selvittää mahdollisuutta tiukentaa ympäristörikosten rangaistuksia.

Tavoite 3. Selvitetään puutteellisesti tunnettujen lajien levinneisyyttä ja ekologiaa sekä lisätään lajien suojelun keinoja.

Suomen lajimäärän on arvioitu olevan vähintään 45 000 lajia. Viimeisimmän, vuonna 2010 julkaistun, Suomen lajien uhanalaisarvioinnin mukaan riittävät tiedot uhanalaisuusarviointiin oli 21 398 lajista tai alemmasta taksonista. Tämä on noin 47 prosenttia lajistosta. Riittämättömän tiedon vuoksi joudutaan noin puolet lajeista jättämään uhanalaisarviointien ulkopuolelle. Suojelutoimenpiteet vaativat myös tietoa lajien elinympäristövaatimuksista. Suomella on vastuu huolehtia uhanalaisesta lajistostaan ja sen suojelutoimista sekä harjoittaa vastuullista suurpetopolitiikkaa. Vieraslajien aiheuttamat haitat Suomen alkuperäislajistolle tulevat todennäköisesti kasvamaan ilmastonmuutoksen myötä.

Toimenpiteet:

- Jatketään puutteellisesti tunnettujen ja uhanalaisten lajien levinneisyyden ja ekologian selvittämistä myös yksityismailla rahoittamalla erillisiä tutkimusohjelmia.
- Lisätään ympäristöhallinnon rahoitusta uhanalaisten lajien arviointiin, suojeluun, seurantaan ja hoitoon.

- Toteutetaan uhanalaisten lajien suojelun toimenpideohjelman toimet.
- Varmistetaan Lajitietokeskuksen riittävä rahoitus ja helpotetaan vapaaehtoisten tekemien lajihavaintojen luonnonsuojelukäyttöä kehittämällä tietojärjestelmiä ja yhteistyötä viranomaisten kanssa.
- Lisätään sektoritutkimuslaitoksien rahoitusta luonnon- ja ympäristönsuojelun tutkimukseen ja jatkuvaluontoisiin seurantajärjestelmiin.
- Vieraslajien torjuntaan ja sen koordinaatioon järjestetään valtion toimesta riittävät resurssit.
- Lisätään suurpetokorvausten reviiriperusteisuutta ja ennaltaehkäistään petovahinkoja.
- Lopetetaan uhanalaisten suurpetojen kaatolupien myöntäminen. Annetaan lupia niiden yksilöiden kaatamiseen, joista aiheutuu merkittävä turvallisuus- ja vahinkoriski.

Tavoite 4. Vahvistetaan Suomen asemaa ympäristön- ja luonnonsuojelussa globaalisti ja EU:ssa.

Luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja ilmastonmuutos ovat globaaleja megatrendejä, joihin Suomi vaikuttaa kansainvälisen ympäristö- ja luonnonsuojelupolitiikan sekä EU:n kautta. Suomen tulee olla entistä suurempi tekijä ja suunnannäyttävä kansainvälisessä yhteistyötoiminnassa.

Meitä lähimpänä olevan kansainvälisiä suojelutoimia vaativan kohteen, Itämeren, rannikkovesien ja avomerien tila on monilta osin heikentynyt. Ravinnekuormitus ei ole pienentynyt ja ilmastonmuutos lisää rehevöitymisongelmia. Meri on myös pahoin roskaantunut. Monimuotoisuus on vähentynyt myös ylikalastuksen, ruoppausten, läjitysten ja rakentamisen vuoksi. Merien ja niiden lajiston suojelu vaatii kansallisten toimien lisäksi kansainvälisiä toimia.

Toimenpiteet:

- Lisätään Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöohjelman UNEP:n perusrahoitusta.
- Nostetaan Suomen kehitys yhteistyörahoituksen taso YK:n ja EU:n sitoumuksen mukaisesti 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta.
- Tuetaan kansainvälisen ilmastopaneelin (IPCC) ja luontopaneelin (IPBES) toimintaa ja lisätään niiden rahoitusta. IPBES edistää tieteen ja poliittisen päätöksenteon välistä vuorovaikutusta luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja koskevissa asioissa sekä laatii monimuotoisuuden tilan arviointiraportteja samalla tavoin kuin Ilmastopaneeli ilmastonmuutoksen osalta.
- Torjutaan kemikalisoitumista ja haitallisten aineiden päätymistä vesistöihin, ilmakehään, maaperään tai pohjaveteen niin kansallisen kuin EU:n lainsäädännön avulla.
- Ryhdytään toimiin vesistöjen mikromuovikuorman vähentämiseksi mm. kieltämällä mikromuovien lisääminen tuotteisiin, parantamalla jätevesien puhdistusta, torjumalla muoviroskan päätymistä meriin sekä kehittämällä menetelmiä siellä jo olevan muovin keräämiseksi, tukemalla tekstiilialan innovaatioita, joissa korvataan muovipohjaisia tuotteita sekä kehitetään toimia liikenteen mikromuovikuormituksen vähentämiseksi.

- Päivitetään kaivannaisia (kaivostoiminta, turpeen, soran ja kiviaineksen otto) sekä merialueiden ruoppausta ja läjitystä koskeva lainsäädäntö, lupaprosessit sekä valvonta siten, että ympäristö- ja yhteiskuntavastuu toteutuu.
- Vaaditaan EU:n maatalouspolitiikan CAP 2020 valmisteluun kunnianhimoiset ympäristötoimenpiteet mukaan lukien vesiensuojelun tehostaminen ja kiertotalouden edistäminen. Tukea tulee suunnata luonnon monimuotoisuutta lisääviin toimenpiteisiin, kuten perinnebiotooppien hoitoon sekä hiilen sidontaan, ympärivuotiseen kasvipeitteisyyteen ja torjunta-aineiden käyttöä vähentäviin viljelymenetelmiin.
- Vahvistetaan arktisten alueiden suojelua toimimalla aktiivisesti kaikissa asiaan liittyvissä kansainvälisissä yhteyksissä. Arktiksen luontoa suojellaan paremmin kun alueen seurantaa lisätään alueen asukkaiden kanssa, jotta muutoksia havaitaan ajoissa.
- Tehostetaan muuttavien lajien seurantaa, tutkimusta ja suojelua niiden koko esiintymisalueella.
- Jatketaan maiden välistä yhteistyötä Itämeren suojelussa sekä muussa luonnonsuojelussa. Lisätään Green Belt -vyöhykettä Suomen ja Venäjän välillä.

Tavoite 5. Huolehditaan taajamien viheralueiden, kaupunkimetsien ja lähiluonnon riittävästä määrästä ja laadusta.

Kunnilla, kaupungeilla ja seurakunnilla on hallussaan merkittävää maa- ja metsäomaisuutta. Julkisen toimijan tulee huolehtia, että sen metsien hoito on taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden lisäksi myös ekologisesti kestävä. Kaupunkien lähimetsät, puistot ja virkistysalueet ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Luonnolla on suuri merkitys ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille. Luonnossa liikkuminen alentaa verenpainetta sekä lievittää stressiä. Monimuotoisella luonnolla on positiivinen vaikutus allergioiden ja autoimmuunisairauksien vähenemiseen, kun ihminen altistuu monipuolisemmin mikrobeille. Kaupungistumisen edetessä ja maankäytön muutospaineiden kasvaessa on pidettävä huolta riittävästä ja monimuotoisesta luontoympäristöstä, joka on saavutettavissa kaikille suurtenkin kaupunkien asukkaille.

Toimenpiteet:

- Päivitetään kuntien, kaupunkien ja seurakuntien metsienhoito-ohjelmat ekologisesti kestäviksi ja luonnonsuojeluohjelmat vastaamaan kansainvälisten biodiversiteettisopimusten tavoitteita suojelusta ja ennallistamisesta.
- Kaavoituksessa otetaan käyttöön viherkerroinmenetelmä, joka kattaa kaiken maankäytön taajama-alueilla. Viherkertoimen avulla voidaan määritellä alueelle ekologinen vähimmäistaso.
- Asetetaan viherkerrointavoitetaso tarpeeksi korkealle.
- Edistetään kaupunkiluonnon monimuotoisuutta esimerkiksi niityillä, viherkatoilla ja -seinillä, katupuilla, kaupunkiviljelyllä, parkkiruutupuistoilla, villiinnytyalueilla ja mehiläistarhoilla.
- Turvataan kaupunkieläimille mahdollisimman laajat elinympäristöt kaupunkialueilla pitämällä huolta kattavasta ekologisten käytävien verkostosta.

- Edistetään kaavoissa ja kuntien rakennusjärjestyksissä vettä hyvin läpäisevien pintamateriaalien käyttöä pihoidella sekä hulevesien luonnonmukaista käsittelyä, kuten kosteikkoja, laskeutusaltaita, tulvatasanteita, imeytyskenttiä ja greenstreet-ratkaisuja katuverkostossa. Luonnonmukaisilla hulevesiratkaisuilla voidaan lisätä kaupunkien viheralueita sekä luoda uusia elinympäristöjä lajeille ja siten edistää luonnon monimuotoisuutta ja ihmisten hyvinvointia.
- Lisätään ympäristökasvatuksen ja luonnon- ja ympäristönsuojelujärjestöjen rahoitusta. Ympäristökasvatuksen ja luonnossa oppimisen painoarvoa kunnallisissa ja oppilaitoskohtaisissa varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmissa tuodaan korostetummin esille ja ne huomioidaan myös opetusmateriaaleissa.

Lopuksi

Luonnonsuojeluun liittyvää lainsäädäntöä tulee tehdä pitkäjänteisesti. Kaikessa toiminnassa tulee huomioida varovaisuusperiaate. Uudet innovaatiot ja keksinnöt ovat olleet ja ovat tulevaisuudessa tärkeä osa ihmisten hyvinvoinnin kehittämistä. Uuden keksinnön vaikutukset on kuitenkin tutkittava perusteellisesti ennen laajempaa käyttöönottoa, mikäli on syytä epäillä sen voivan olla ympäristölle haitallinen.

Toisaalta meidän on oltava valmiita ripeisiin muutoksiin ja ryhtymään määrätietoisiin toimiin, asian luonteen mukaan paikallisella, kansallisella tai kansainvälisellä tasolla, kun saamme tiedon ympäristöä uhkaavista ilmiöistä. Viime kädessä yhteiskuntamme toiminta perustuu luontoon ja sen tarjoamiin ekosysteemipalveluihin.